

DIGITÁLNÍ A INFORMAČNÍ AGENTURA_

Export z Národní architektury eGovernmentu ČR

Obsah

Úvod	3
<i>Odbor Hlavního architekta eGovernmentu Ministerstva vnitra ČR</i>	3
<i>Informační koncepce České republiky</i>	4
<i>Struktura Národního architektonického plánu</i>	4
<i>Působnost Národního architektonického plánu</i>	5
<i>Periodicita a aktualizace dokumentu</i>	5
<i>Základní pojmy řízení architektury veřejné správy a úřadu</i>	5
<i>Základní architektonické principy a jejich naplnění</i>	6
<i>Koncepce referenčních modelů architektury úřadů VS</i>	7

Úvod

Dostává se vám do rukou Národní architektonický plán (také jako "NAP") jako základní pomůcka a rukověť pro zpracovávání, sjednocování, řízení a rozvoj architektury jak na centrální úrovni, tak v jednotlivých úřadech. V NAP nezjistíte, jak řídit ICT, ani jak spravovat portfolia projektů či tvořit informační koncepci. NAP popisuje věcný a technologický pohled na propojení systémů veřejné správy s centrálními sdílenými službami eGovernmentu a definuje, co mají správci informačních systémů činit ve své kompetenci a architekturu tak, aby byli v souladu nejen se současným stavem českého eGovernmentu, ale i s jeho plánovaným stavem.

Pro rozvoj všech schopností a dovedností veřejné správy, včetně rozvoje digitálních služeb VS, je nezbytné řídit veřejnou správu jako propojený komplexní systém služeb, poskytovaných orgány veřejné správy, s nadhledem a v celkových souvislostech. Protože většina transformačních kroků státu je stejně jako u podnikových korporací v současné době umožněna jen s pomocí ICT - digitalizací procesů a služeb, je celková architektura orgánů veřejné správy, jejich úřadů a veřejnoprávních korporací, současně prostředkem vývoje a řízení transformačních změn a současně prostředkem dlouhodobého řízení a rozvoje ICT na podpor těchto změn.

Posláním eGovernmentu je:

„Co nejefektivnějším způsobem poskytovat klientům veřejné správy služby, co nejvíce jim usnadňující jak dosažení jejich práv a nároků, tak splnění jejich povinností a závazků ze vztahu k veřejné správě“.

Úlohou úřadů a úředníků, podporovaných informačními systémy, je být služebníky a rádci, průvodci klientů na cestě za splněním jejich povinností a dosažením jejich nároků.

Government je činnost související s poskytováním veřejných služeb, řízením veřejných záležitostí na místní i centrální úrovni a zajišťováním záležitostí ve veřejném zájmu. Pokud je poskytování veřejných služeb zajišťováno elektronicky a dochází k **digitální interakci** mezi veřejností a veřejnou správou hovoříme o eGovernmentu, **elektronické veřejné správě**, která využívá informační a komunikační technologie k poskytování elektronických veřejných služeb občanům a podnikům. V širším slova smyslu považujeme za eGovernment veškeré elektronizované procesy veřejné správy, včetně interního zpracování agend a provozních procesů.

Cílem veřejného zájmu jsou tedy **rychlejší, dostupnější, spolehlivější a levnější** služby veřejné správy, které jsou díky jejich elektronické formě lépe obsahově a procesně **sladěné**, jsou **sdílené** subjekty veřejné správy, **důvěryhodné** pro obě strany interakce, **propojené** za účelem pokrytí životních situací a **dostupné** odkudkoliv zabezpečenou formou komunikace.

IKČR a NAP navazuje zejména na cíle eGovernmentu formulované ve Strategickém rámci rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014-2020 a jeho akčních plánech, na dnes již zrušenou Strategii rozvoje ICT služeb veřejné správy (usnesení vlády ze dne 2. listopadu 2015, č. 889), usnesení vlády ze dne 27. ledna 2020, č. 86 a především na **Informační koncepci ČR** (usnesení vlády ze dne 3. října 2018, č. 629).

Odbor Hlavního architekta eGovernmentu Ministerstva vnitra ČR

Odbor Hlavního architekta eGovernmentu Ministerstva vnitra ČR (také jako "OHA"), jako nadresortní architektonický útvar eGovernmentu, rozpracovává principy stanovené vládou ČR v Informační koncepci ČR (také jako "IKČR") do referenčních modelů, závazných architektonických vzorů a dalších dokumentů Národního architektonického plánu.

Tyto informace následně slouží orgánům veřejné správy (také jako "OVS") k sestavování informačních koncepcí jejich úřadů a z nich vyplývajících projektových záměrů. OVS jsou podle příslušných ustanovení zákona o informačních systémech veřejné správy (také jako "ISVS") povinny požádat OHA o schválení návrhů dokumentací programů obsahujících pořízení nebo technické zhodnocení informačních systémů veřejné správy,

investičních záměrů akcí pořízení nebo technického zhodnocení informačních systémů veřejné správy nebo projektů informačních systémů veřejné správy určených k výkonu státní správy. Organizační složky státu jsou i nadále povinny žádat o schválení záměrů výdajů na ICT podle příslušných ustanovení usnesení vlády ze dne 27. ledna 2020, č. 86.

OHA vydává v návaznosti na požadavky zákona o ISVS a výše zmíněného usnesení vlády stanoviska k těmto žádostem zejména na základě posouzení shody architektury předkládaných záměrů s cíli a pravidly IKČR, NAP a dalších návazných dokumentů OHA.

Informační koncepce České republiky

Informační koncepce České republiky je základním dokumentem, který stanovuje na základě zmocnění podle § 5a odst. 1 zákona 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, **cíle České republiky v oblasti informačních systémů veřejné správy** (také jako ISVS) a obecné **principy pořízování, vytváření, správy a provozování informačních systémů veřejné správy** v České republice. IKČR se aktualizuje v pětiletých cyklech a je vždy schvalována vládou.

Pro efektivní realizaci cílů České republiky v oblasti informačních systémů veřejné správy IKČR zavádí Národní architekturu VS ČR (také jako "NA"), Národní architektonický rámec VS ČR (také jako NAR) a Národní architektonický plán VS ČR jako prostředky pro popis architektury orgánů veřejné správy a architektury jimi využívaných informačních systémů veřejné správy. NAR a NAP popisují základní nástroje pro formulaci cílů a principů Informační koncepce ČR a informačních koncepcí jednotlivých orgánů veřejné správy.

IKČR v navazujícím dokumentu č. 1: **Metody řízení ICT veřejné správy ČR** definuje pravidla, včetně orgánů a rolí odpovědných za jejich uplatňování v celém životním cyklu ICT služeb veřejné správy, tedy definuje pravidla strategického řízení IT, plánování, přípravy a implementace ICT projektů, provozu ICT služeb, řízení ekonomiky a bezpečnosti ICT služeb a pravidla kontroly a auditu (governance) ICT. IKČR v této příloze současně definuje základní požadavky na řízení a rozvoj orgánů veřejné moci a jejich útvarů informatiky tak, aby byly lépe schopny naplňovat cíle rozvoje služeb informačních systémů veřejné správy a řídit jejich životní cyklus.

IKČR v navazujícím dokumentu č. 2: **Slovník pojmů eGovernmentu** zavádí jednotný výklad pojmů a jejich případných synonym z platné legislativy, potřebných jako jeden z nástrojů koordinovaného budování eGovernmentu podle Národního architektonického plánu a pro koordinované řízení informatiky veřejné správy.

IKČR v navazujícím dokumentu č. 3: **Národní architektonický rámec** zavádí závaznou metodiku modelování, udržování a používání popisu architektury orgánů veřejné správy.

IKČR v navazujícím dokumentu č. 4: **Národní architektonický plán** orgánům veřejné správy – správcům informačních systémů - poskytuje jasnou a konkrétní představu toho, jak bude vypadat informatika VS ČR ve stanoveném horizontu 5 let, které prvky informatizace veřejné správy budou centrální a sdílené, které lokální prvky musí být jednotné podle předložených vzorů a které mohou být libovolné, jejich vzájemné vazby a návaznosti při současném dodržení stanovených architektonických principů.

Orgány veřejné správy podle IKČR a jejich příloh vytvářejí svou informační koncepci. Informační koncepce orgánů veřejné správy musejí být v plném souladu s IKČR a musejí z ní vycházet. V rámci NAP je v každé části kapitol [Způsoby využívání sdílených služeb](#), [funkčních celků](#) a [tematických oblastí jednotlivými úřady](#) a [Architektura úřadu v kontextu veřejné správy a jejích vrstvách architektury](#) uvedeno, jakou část má úřad do své informační koncepce zpracovat.

Struktura Národního architektonického plánu

Struktura Národního architektonického plánu

1. [Kapitola Úvod](#) - Obecný úvod a uvedení do problematiky
2. [Kapitola Architektonická vize eGovernmentu ČR](#) - Popis cílů a možností, jak se k cílovému stavu dostat
3. [Kapitola Architektura úřadu v kontextu veřejné správy a jejích vrstvách architektury](#) - Popis architektury eGovernmentu a úřadu skrze vrstvy architektury a její pravidla
4. [Kapitola Popis sdílených služeb, funkčních celků a tematických oblastí veřejné správy ČR](#) - Popis funkčních celků a tematických oblastí eGovernmentu z pohledu poskytovatelů těchto služeb.
5. [Kapitola Způsoby využívání sdílených služeb, funkčních celků a tematických oblastí jednotlivými úřady](#) - Popis pravidel využívání funkčních celků a tematických oblastí v úřadu
6. [Kapitola Modely NAP v centrálním úložišti a v OVS](#)

Působnost Národního architektonického plánu

IKČR je závazná pro všechny státní orgány a orgány územních samosprávných celků (také jako „úřady“¹⁾) – ty, včetně veřejnoprávních korporací, tvořených vedle nich samotných i jimi zřizovanými příspěvkovými a obchodními organizacemi, dle § 1 odst. 1 zákona č. 365/2000 Sb., o Informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů, souhrnně označuje pojmem orgány veřejné správy (také jako „OVS“). NAP je návazným dokumentem IKČR, který rozvíjí principy, zásady a cíle v ní vedené a **pro úřady je závazný** v míře dodržování principů, zásad a cílů **IKČR**.

NAP se v oblasti samosprávy vyznačuje některými odlišnostmi, které jsou dány definicí samosprávy. Jedná se zejména o:

- Každá obec či kraj jsou samostatné subjekty a je jim možno ukládat povinnosti pouze zákony
- Rozhodování obce je kolektivní (rozhoduje zastupitelstvo)
- Obec může vykonávat mimo samosprávných činností i přenesenou působnost
- Velikost samosprávných subjektů je velmi rozlišná – od krajů, které mají i více než milion obyvatel až po obce, které mají jen stovku obyvatel

Tyto odlišnosti se NAP snaží podchytit v oblasti některých ukládaných povinností - v doporučeních a ve využívání centrálních sdílených služeb eGovernmentu se však rozdíly mezi samosprávou a státní správou nedělají a obě části veřejné správy jsou z hlediska NAP rovnocenné.

Ostatní orgány veřejné moci (také jako "OVM") a soukromoprávní uživatelé údajů (také jako "SPUÚ"), kteří nejsou OVS, například školy nebo nemocnice, mohou NAP využívat jako doporučení a tzv. dobrou praxi (best practices). V případě využívání centrálních sdílených služeb eGovernmentu jsou však i tyto organizace povinny řídit se principy a cíli NAP.

Periodicita a aktualizace dokumentu

NAP bude Ministerstvem vnitra vyhodnocován a aktualizován každý rok, vždy s výhledem na následujících 5 let, má tedy charakter tzv. klouzavého plánu.

K NAP budou přijímány připomínky a další relevantní podklady od organizací veřejné správy i mimo ni, které budou zapracovávány vždy s novou verzí.

Po každé aktualizaci bude NAP předkládán znovu ke schválení spolu s informací o dosažení definovaných cílů.

Základní pojmy řízení architektury veřejné správy a úřadu

Podstatné pojmy jsou souhrnně vedeny ve [Slovníku pojmů eGovernmentu](#).

Základní architektonické principy a jejich naplnění

Zde jsou uvedeny jednotlivé architektonické principy stanovené IKČR a odkazy na jednotlivé sdílené služby eGovernmentu, které je naplňují - respektive, které jsou každý OVS splněny, pokud danou sdílenou službu, funkční celek nebo tematickou oblast správně využívají a dodržují popsaná pravidla.

Princip	Naplnění sdílenou službou, funkčním celkem nebo tematickou oblastí
Architektonický princip EU P1: Standardně digitalizované	Univerzální kontaktní místo Portálová řešení OVS Spisová služba
Architektonický princip EU P2: Zásada „pouze jednou“	Propojený datový fond Integrace informačních systémů
Architektonický princip EU P3: Podpora začlenění a přístupnost	Přístupnost informací
Architektonický princip EU P4: Otevřenost a transparentnost	Veřejný datový fond
Architektonický princip EU P5: Přeshraniční přístup jako standard	Propojený datový fond Elektronická identifikace
Architektonický princip EU P6: Interoperabilita jako standard	Propojený datový fond Elektronická identifikace
Architektonický princip EU P7: Důvěryhodnost a bezpečnost	Pseudonymizace Integrace informačních systémů
Architektonický princip ČR P8: Jeden stát	CMS/KIVS Propojený datový fond Veřejný datový fond Univerzální kontaktní místo Elektronická identifikace
Architektonický princip ČR P9: Sdílené služby veřejné správy	Propojený datový fond Integrace informačních systémů
Architektonický princip ČR P10: Připravenost na změny	Princip řešení implementací MŘICT
Architektonický princip ČR P11: eGovernment jako platforma	CMS/KIVS Propojený datový fond Veřejný datový fond Univerzální kontaktní místo Elektronická identifikace
Architektonický princip ČR P12: Vnitřně pouze digitální	Integrace informačních systémů Spisová služba Portálová řešení OVS
Architektonický princip ČR P13: Otevřená data jako standard	Veřejný datový fond
Architektonický princip ČR P14: Technologická neutralita	eGovernment Cloud
Architektonický princip ČR P15: Uživatelská přívětivost	Portálová řešení OVS
Architektonický princip ČR P16: Konsolidace a propojování informačních systémů veřejné správy	Integrace informačních systémů Propojený datový fond
Architektonický princip ČR P17: Omezení budování monolitických systémů	NAP přímo nepodporuje, ale s odkazem na předchozí principy je jasné, že všechny sdílené služby, funkční celky a tematické oblasti nelze spravovat jedním monolitem

Pro modelování Národního architektonického plánu VS ČR i pro formulování principů a pravidel IKČR a jejich dekompozici se využívají následující architektonické domény architektury úřadů (a celé veřejné správy ČR), které jsou v souladu s Národním architektonickým rámcem.

Architektonické domény jsou děleny na horizontální domény (také nazývané vrstvy), odpovídající čtyřvrstvé vizi architektury VS a na vertikální domény, představující složky motivace a governance veřejné správy.

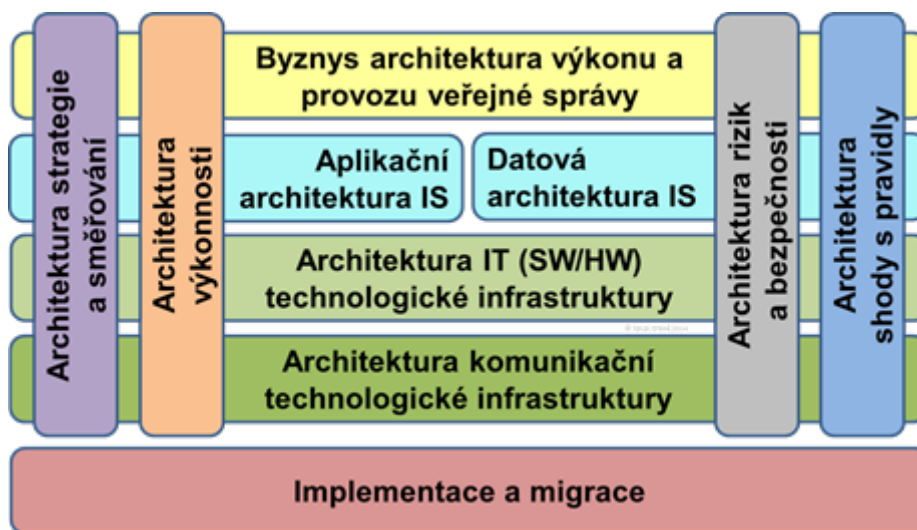
Horizontální domény (vrstvy) základních prvků architektury:

- **Byznys architektura** – tedy architektura všech součástí výkonu veřejné správy a podpůrných provozních funkcí, zejména zaměřená na působnost OVM, služby, procesy, organizaci, role a zodpovědnosti.
- **Architektura informačních systémů**, členěná na:
 - Informační (datovou) a
 - Aplikační architekturu
- **Technologická architektura**, pro potřeby VS ČR dále dělená dle čtyřvrstvé vize architektury na:
 - architekturu IT technologií, také zvanou platformovou a
 - architekturu komunikační infrastruktury a datových center

Vertikální domény motivačních složek architektury:

- **Architektura strategie a směřování**, původně také zvaná motivační architektura (v užším smyslu), nyní jedna ze složek motivace úřadu
- **Architektura výkonnosti**, s měřítky dosahování strategie i provozní efektivity
- **Architektura rizik a bezpečnosti**, postihující specifické bezpečnostní atributy napříč doménami včetně požadavků na kybernetickou bezpečnost
- **Architektura shody s pravidly a udržitelnosti**, obsahující všechny prvky regulace fungování úřadů, od právních předpisů, přes normy a standardy až po vlastní zásady udržitelnosti.

Poslední doménou modelování je světle červená oblast, která představuje tzv. akční plán architektury úřadu (Roadmap) a umožňuje vizualizovat balíčky práce, projekty a jimi dosahované stavy architektury (přechodné a cílové).

Koncepce referenčních modelů architektury úřadů VS

Referenční modely představují buď povinnou, nebo fakultativní (podle doprovodné informace u každého z nich) podobu architektury, tj. způsobu modelování a interpretace architektur úřadů.

Referenční modely budou vydávány převážně pro architektury celých úřadů nebo jejich podstatných částí, segmentů.

Pro vyšší využitelnost budou vedle generických, celostátně platných referenčních modelů, vydávány i referenční modely specifické pro určité odvětví (segment) veřejné správy, například zdravotnictví, oblast prostorových dat, infrastruktura apod., nebo pro úřady z jednotlivých vrstev hierarchie státní správy a samosprávy, se zahrnutím všech typů působnosti na dané úrovni (přímé, přenesené, samosprávné, soukromoprávní).

Lze očekávat vydání referenčních modelů na těchto úrovních:

- Referenční architektury ústředních správních úřadů
- Referenční architektury územních samospráv
 - Zjednodušený příklad architektury kraje a krajské korporace
 - Zjednodušený příklad architektury ORP a jeho korporace
 - Zjednodušený příklad architektury malé obce
- Referenční architektury dalších typů orgánů veřejné moci - budou-li takové identifikovány.

Architektonické vzory klíčových oblastí úřadu

Budou vydávány architektonické vzory těch oblastí architektury úřadů (zejména procesní a aplikační), které sice zůstávají většinou v lokální zodpovědnosti, ale jejichž **logická podoba** musí být pro splnění cílů NAP centrálně předepsána a následně v řešeních dodržena. Jedná se zejména o tyto kategorie referenčních modelů procesní a aplikační architektury:

- Multikanálová uživatelská rozhraní
 - pro klienty VS
 - pro zaměstnance VS
- Klíčové části agendových IS
 - Sdílený agendový Front-office (CRM)
 - Specifický agendový Middle-Office (odborné části agendových IS), některé nadresortní (dotace, kontroly, údržba síťové infrastruktury státu, ...)
 - Sdílený agendový Back-Office (platební, znalostní a další systémy)
- Správa spisů, dokumentů a jejich toku (workflow)
- Provozní ERP systémy
- Prostorová data a služby nad prostorovými daty
- Rozšiřující systémy správy zdrojů úřadu
- Identity management
- Integrované platformy
- Správa kmenových dat a číselníků (s vazbou na ZR i bez)
- Business Intelligence (a její využití jak pro manažerské rozhodování, tak pro podporu transakčních agendových i provozních systémů)

Architektonické vzory využití sdílených služeb eGovernmentu

OHA bude postupně vydávat vzorové referenční schopnostní enterprise architektury a architektury řešení těch oblastí architektury úřadů, jejichž podoba musí být pro splnění cílů koncepce centrálně předepsána a následně v řešeních dodržena. Proto se nazývají **povinnými architektonickými vzory**, které budou OHA vyžadovány v rámci posuzovaných projektů ICT.

Typicky se bude jednat o oblasti architektury využívající sdílené služby eGovernmentu nebo o další oblasti, v nichž bude pro naplnění zákonných povinností nebo dosažení efektivity žádoucí jednotné, standardizované řešení. OHA bude vydávat také detailní architektonické vzory rozhraní pro využití sdílených služeb eGovernmentu, na úrovni jednotlivých služeb a další prvků řešení a designu těchto rozhraní a způsobu jejich využití v lokálních architekturách úřadů.

NAP zde ukládá povinnost respektovat v návrzích řešení tyto vzory tak, jak budou OHA publikovány, postupně a samostatně.

¹⁾

V užším slova smyslu je úřad institucionální složkou samosprávných celků, na rozdíl od nich samých však jejich úřad nemá právní subjektivitu a jedná jménem celé samosprávného celku (obce či kraje).

From:

<https://archi.gov.cz/> - **Architektura eGovernmentu ČR**

Permanent link:

https://archi.gov.cz/nap_dokument:uvod?rev=1622467977

Last update: **2021/05/31 15:32**

